

सर्वोच्च अदालत, संयुक्त इजलास
माननीय न्यायाधीश श्री टंकबहादुर मोक्तान
माननीय न्यायाधीश श्री हरिप्रसाद फुयाल
फैसला

०७४-RB-०२८६

मुद्दा:- आयकर।

काठमाडौं जिल्ला, काठमाडौं महानगरपालिका नक्सालस्थित लक्ष्मी इन्टरकन्टिनेन्टल प्रा.लि.का अख्तियार प्राप्त सञ्चालक ऐ.ऐ. बस्ने अञ्जन श्रेष्ठ-----१

पुनरावेदक
प्रतिवादी

विरुद्ध

ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुर-----१

प्रत्यर्थी
वादी

शुरु तहमा निर्णय गर्ने: महानिर्देशक टंकमणि शर्मा
आन्तरिक राजस्व विभाग

निर्णय मिति: २०६९।०४।१२

पुनरावेदन तहमा फैसला गर्ने: माननीय अध्यक्ष श्री दीपककुमार कार्की
लेखा सदस्य श्री भोलाप्रसाद खकुरेल
राजस्व सदस्य श्री यज्ञवल्क उपाध्याय
राजस्व न्यायाधिकरण, काठमाडौं

फैसला मिति: २०७१।२।२१

राजस्व न्यायाधिकरण, काठमाडौंको मिति २०७१।०२।२१ को फैसलाउपर राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ८ को खण्ड (ख) र (घ) बमोजिम पुनरावेदनको अनुमती प्रदान भई निर्णयार्थ पेस हुन आएको प्रस्तुत मुद्दाको संक्षिप्त तथ्य एवं ठहर यसप्रकार छ:-

तथ्य खण्ड

१. करदाता लक्ष्मी इन्टरकन्टिनेन्टल प्रा.लि.ले आ.व. २०६६/६७ को लागि आयकर ऐन, २०५८ को दफा ९९ बमोजिम कर निर्धारण गरी सोही ऐनको दफा ९६ अनुसार करयोग्य आय रु.१६,३३,७८,६३१।- कायम गरी मिति २०६७।९।२९ मा ठूला करदाता कार्यालय, ललितपुरसमक्ष आय विवरण पेश गरेको देखियो।
२. आ.व. २०६६/०६७ को लागि पेश भएको उक्त आय विवरणसाथ संलग्न कागजात, फाँटवारी तथा प्रमाणहरूको अध्ययन, छानवीन गरी पेश भएको प्रतिवेदनसमेतबाट प्रस्तुत करदाताको यस आ.व. को लागि ऐनअनुसार कट्टी गर्न नपाइने खर्च दावी भएको देखिएकोले आयकर ऐन, २०५८ को दफा १०१ बमोजिम संशोधित करयोग्य आय कायम गर्नुपर्ने भएकोले सोबमोजिम गर्नु नपर्ने कुनै ठोस सबुद प्रमाण भए पत्र प्राप्त भएको मितिले १५ दिनभित्र पेश गर्नु भनी ऐनको दफा १०१(६) बमोजिम करदातालाई मिति २०६८।४।१५ मा ठूला करदाता कार्यालय, ललितपुरले दिएको सूचना करदाताले मिति २०६८।४।१७ मा बुझिलिएको।
३. प्रत्यर्थी ठूला करदाता कार्यालयको मिति २०६८।४।१५ को सूचनामा उल्लेख भए बमोजिम यस आ.व.मा कम्पनीले पेश गरेको वास्तविक खर्चहरूलाई मान्यता नदिई थप आय कायम गर्न मिल्ने होइन भनी करदाताको तर्फबाट प्रत्यर्थी ठूला करदाता कार्यालयमा मिति २०६८।४।३१ मा पेश गरेको जवाफ।
४. करदाताको आ.व.२०६६/६७ को लागि जम्मा रु.२०,६०,३२,३७८।- करयोग्य आय कायम हुने ठहर्छ भनी ठूला करदाता कार्यालय, ललितपुरबाट मिति २०६८।०४।३२ मा संशोधित कर निर्धारण गर्ने निर्णय पर्चा खडा भएको र सोबमोजिम सोही मितिमा नाममा संशोधित कर निर्धारण आदेशसहितको सूचना जारी भएको।
५. ठूला करदाता कार्यालय, ललितपुरबाट मिति २०६८।०४।३२ मा भएको कर निर्धारण निर्णय तथा सोबमोजिम जारी भएको आदेशउपर चित्त नबुझी करदाताको तर्फबाट आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकसमक्ष प्रशासकीय पुनरावलोकनका लागि मिति २०६८।०७।०८ मा निवेदन दिएको।

६. निवेदकको निवेदन जिकिर र कार्यालयको प्रतिक्रियासहितको सक्कल फायलसमेतको अध्ययन गर्दा निवेदकको निवेदन जिकिर नपुग्ने भई खारेज हुने ठहर्छ भनी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट मिति २०६९।४।१२ मा भएको निर्णय ।
७. ठूला करदाता कार्यालय, ललितपुरबाट मिति २०६८।०४।३२ मा भएको निर्णय तथा सो बमोजिम जारी भएको संशोधित कर निर्धारण आदेशानुसार हाम्रो लेखा तथा वासलात बमोजिमको करयोग्य आयलाई मान्यता नदिई करयोग्य आयमा थप गरी वास्तविक खर्चहरूलाई कट्टी नदिई आयमा समावेश गर्ने गरी भएको निर्णय र सोही निर्णयउपर दिएको प्रशासकीय पुनरावलोकनको निवेदनमा निवेदकको निवेदन जिकिर पुग्न सक्दैन खारेज हुने ठहर्छ भनी आन्तरिक राजस्व विभागबाट मिति २०६९।०४।१२ मा भएको निर्णय कानून विपरीत भई त्रुटिपूर्ण भएको हुँदा उक्त निर्णय बदर गरी शुल्क, ब्याजसमेतको दायित्वबाट मुक्त हुने फैसला गरी न्याय इन्साफ पाउँ भन्ने व्यहोरा उल्लेख गरी करदाता लक्ष्मी इन्टरकन्टिनेन्टलको तर्फबाट मिति २०६९।०७।१४ मा राजस्व न्यायाधिकरण, काठमाडौँमा पेश गरेको पुनरावेदन ।
८. यसमा ब्याज खर्च अमान्य गर्ने गरेको शुरु कार्यालयको निर्णय फरक पर्न सक्ने अवस्था हुँदा अ.वं.२०२ नं. बमोजिम सरकारी वकील, आन्तरिक राजस्व विभागलाई पेशीको सूचना दिई नियमानुसार पेश गर्नु भन्ने राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौँको मिति २०७०।०२।२६ को आदेश ।
९. ठूला करदाता कार्यालय, ललितपुरको मिति २०६८।४।३२ गतेको निर्णय र सोलाई सदर गर्ने गरेको आन्तरिक राजस्व विभागको मिति २०६९।४।१२ को निर्णयमा धापासी शाखाको बिक्री जोड जम्मा, सोधभर्नाबापतको रकम र Hyundai Tucson GL गाडीको अन्तिम मौज्जात सम्बन्धमा भएको निर्णय मिलेको नदेखिँदा उल्टि हुने ठहर्छ । I 10 Asta गाडीको मूल्याङ्कन, ब्याज खर्च, अन्य थपघटको डेबिट र Wall painting सम्बन्धी निर्णय मिलेकै देखिँदा सदर हुने ठहर्छाई राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौँबाट मिति २०७१।२।२१ मा भएको फैसला ।
१०. अन्तिम मौज्जातमा रहेको सवारी साधनमध्ये उल्लेखित ६ वटा I 10 Asta नामक सवारी साधनहरू पुराना मोडल भएको र बजारमा बिक्री हुने अवस्था नभएको र उक्त मोडल

असफल मोडल भएकोले सो को बजार मूल्य कम हुने भई सोहीबमोजिम अन्तिम मौज्दात गणना गरिएको हो। सामान्यतया गाडीको सन्दर्भमा २००९ मोडलको गाडी २०१० मा बिक्री गर्दा ग्राहकले साबिक मूल्यभन्दा कम मूल्य तिर्न तयार हुने सामान्य प्रक्रिया नै हो। निवेदक कम्पनीले उल्लेखित ६ वटा 10 Asta को अन्तिम मौज्दातको मूल्याङ्कन रु.८९,९३,२०२।९९ रहेकोमा विपक्षीबाट विवाद उठाईए तापनि निवेदक कम्पनीको पछिल्लो आ.व.तर्फ उल्लेखित ६ वटा 10 Asta को अन्तिम मौज्दातको शुरु मूल्य रु.८९,९३,२०२।९९ लाई विपक्षी कार्यालयबाट स्वीकार गरेको अवस्था छ। विपक्षीबाट WIP मा बैंकबाट लिएको ऋण रकम प्रयोग भएको भनी लिनु भएको आधारसमेत त्रुटिपूर्ण छ। निवेदक कम्पनीको यस वर्षको Reserve मा उल्लेख्यरूपमा रहेको (Schedule 'D' मा Opening Reserve Rs. 1,86,77,556.00 Closing Reserve Rs.13,96,04,745.00) सन्दर्भमा Showroom निर्माणको लागि कम्पनी आफैसँग पुँजी पर्याप्त रहेको हुँदा बैंकबाट कर्जा लिएको रकम WIP मा लगानी नगरेको स्वतः पुष्टि हुँदा ब्याज खर्चलाई मान्यता दिलाई पाउँ। निवेदकको २०६६ भाद्र र फाल्गुण महिनाको मूल्य अभिवृद्धि कर विवरणको अन्य थपघटको डेबिटतर्फ क्रमशः रु.३१,८१९। र रु.१,३५४। उल्लेख भएको र सो को प्रयोजनसमेत खुलन नआएको भन्दै आयकर ऐन, २०५८ को दफा ७ बमोजिम भन्दै रु.२,५५,१७७। आयमा समावेश गर्नु भएको पाईन्छ। सोही ऐनको दफा ७ को कुन खण्ड अन्तर्गत के कस्तो सामान निसर्गः भएबापत वा अन्य कुनै तवरबाट प्राप्त भएको हो, सो को कुनै कारण र आधार देखाउन सक्नु भएको छैन। हामीले जे जति सामान बिक्री गरेको छ, सो मूल्य अभिवृद्धि कर बिजकमार्फत गर्ने गरेको हुँदा मूल्य अभिवृद्धि कर बिजकमा उल्लेखित रकमभन्दा थप रकम आयमा समावेश गर्नु आयकर ऐन, नियमको मर्म र मनसाय विपरीत छ। मूल्य अभिवृद्धि कर विवरणको अन्य थपघटको डेबिटतर्फ उल्लेख भएको रकममध्ये रु.३१,८१९।- बीमाको बिजक दुई पटक दावी हुन गएको कारणले उक्त रकम अन्य थपघटमा राखिएकोसम्म हुँदा केवल डेबिटतर्फ रकम उल्लेख गरिएकोलाई आधारसम्म बनाई प्राप्त नै नभएको रकम आयमा समावेश गर्नु आयकर ऐन, नियमको मर्म र मनसाय विपरीत हुन्छ। हामीले विभिन्न स्थानहरूमा Wall Painting गरेको भनी पेश गरेको फोटोहरू यस आ.व.मा भएकै हुन् भन्ने प्रमाणित हुने अवस्था देखिएन भन्नु न्यायिक सोच

होईन। विभाग तथा विपक्षीसमक्ष पेश गरेको फोटोहरुबाट विगत आ.व. हरुमा पनि खर्च दावी गरिएको भए सो यकिन हुने अवस्था हुने थिएन। तर हामीले गत आ.व. हरुमा यी फोटोहरुबाट कुनै खर्च दावी नगरिएको र पेश भएका फोटोहरुबाट, ती Wall Painting निवेदककै रहेको हुँदा सोलाई न्यायिक मनले विचारै नगरी खर्च अमान्य गर्नु सोही ऐनको दफा १३ को प्रतिकूल छ। जबकी उक्त फोटोमा निवेदक कम्पनीले विभिन्न स्थानहरुमा Wall Painting गराएको स्पष्ट हुँदाहुँदै पनि Wall Painting गराएरै खिचिएका हुन् भनी भन्न सकिने निश्चित आधार देखिँदैन भनी लिनु भएको आधार त्रुटिपूर्ण छ। Wall Painting देशको विभिन्न स्थानमा गर्ने हुँदा हामीले दावी गरेको खर्च निवेदकले देशका विभिन्न भागहरुमा गरिएको पेन्टिङको फोटोहरुबाट प्रष्ट हुँदा व्यवसायसँग सम्बन्धित खर्चहरुलाई दफा १३ बमोजिम कट्टा दिलाई पाउँ। विपक्षीबाट निवेदकको व्यवसायको आय आर्जनसँग सम्बन्धित खर्च कट्टा गर्न नदिएको तथा आयमा समावेश हुनु नपर्ने रकम आयमा समावेश गरी करयोग्य आयको रकम बढाई सोही आधारमा शुल्क तथा ब्याज लगाईएको हुँदा कुनै शुल्क तथा ब्याज नलाग्ने हुँदा राजस्व न्यायाधिकरण, काठमाडौँबाट आयकर ऐन, २०५८ को दफा १५(३) मर्म र मनसाय विपरीत शुरु निर्णयलाई सदर गर्ने गरी भएको फैसला राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ८ को खण्ड (ख) र (घ) को प्रत्यक्ष त्रुटि हुँदा बदर गरी पाउँ भन्ने बेहोराको निवेदक लक्ष्मी इन्टरकन्टिनेन्टल प्रा.लि.का अख्तियारप्राप्त सञ्चालक अञ्जन श्रेष्ठले यस अदालतमा चढाएको पुनरावेदनको अनुमति निवेदन।

११. यसमा I 10 Asta गाडीको मौज्दातको मूल्याङ्कनको विषयमा राजस्व न्यायाधिकरणको फैसला आयकर ऐन, २०५८ को दफा १५(३) र (४) को व्याख्याको प्रश्न सन्निहित रही सो सन्दर्भमा उक्त फैसला विचारणीय देखिँदा राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ८ को खण्ड (घ) बमोजिम पुनरावेदनको अनुमति प्रदान गरिएको छ। कानूनबमोजिम गर्नु भन्ने यस अदालतको मिति २०७४।१०।१९।६ को आदेश।

ठहर खण्ड

१२. नियमानुसार निर्णयार्थ पेश हुन आएको प्रस्तुत मुद्दामा पुनरावेदक लक्ष्मी इन्टरकन्टिनेन्टल प्रा.लि.का अख्तियारप्राप्त सञ्चालक अञ्जन श्रेष्ठको तर्फबाट उपस्थित हुनु भएका विद्वान् अधिवक्ता श्री सुरज श्रेष्ठले अन्तिम मौज्दातमा रहेको सवारी साधनमध्ये ६ वटा I 10 Asta

नामक सवारी साधनहरू पुराना मोडल भएको र बजारमा बिक्री हुने अवस्था नभएकोले बजार मूल्यभन्दा कम हुने गरी बिक्री गरेकोमा कानून प्रतिकूल काम गरेको भनी भएको आन्तरिक राजस्व विभागसमेतको निर्णयहरू त्रुटिपूर्ण हुँदा बदर भागी छ। करदाताको Showroom निर्माणको लागि कम्पनी आफैसँग पुँजी पर्याप्त रहेको हुँदा बैंकबाट कर्जा लिएको रकम WIP मा लगानी नगरेको स्वतः पुष्टि हुँदा ब्याज खर्चलाई मान्यता दिलाई पाउँ। निवेदकले जे जति सामान बिक्री गरेको छ, सो मूल्य अभिवृद्धि कर बिजकमार्फत गर्ने गरेको हुँदा मूल्य अभिवृद्धि कर बिजकमा उल्लिखित रकमभन्दा थप रकम आयमा समावेश गर्नु आयकर ऐन, नियमको मर्म र मनसाय विपरीत भएको छ। प्राप्त नै नभएको रकम आयमा समावेश गर्नु कानून विपरीत हुन्छ। नेपालको विभिन्न स्थानहरूमा Wall Painting गरेको भनी पेश गरेको फोटोहरू यस आ.व.मा नै भएका हुन् भन्ने प्रमाणित हुने अवस्था देखिएन भन्नु न्यायपूर्ण हुन्न। पेश भएका फोटोहरूबाट, ती Wall Painting निवेदक कम्पनी कै रहेको हुँदा सोलाई न्यायिक मनले विचारै नगरी खर्च अमान्य गर्नु सोही ऐनको दफा १३ को प्रतिकूल रहेको र विपक्षीबाट निवेदकको व्यवसायको आय आर्जनसँग सम्बन्धित खर्च कट्टा गर्न नदिएको तथा आयमा समावेश हुनु नपर्ने रकम आयमा समावेश गरी करयोग्य आयको रकम बढाई सोही आधारमा शुल्क तथा ब्याज लगाईएको हुँदा कुनै शुल्क तथा ब्याज लाग्नु पर्ने नहुँदा भनी शुरु ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन ललितपुरबाट भएको निर्णय सदर ठहर्‍याई भएको राजस्व न्यायाधिकरणको फैसला सो हदसम्म त्रुटिपूर्ण रहेको हुँदा बदर गरी पाउँ भनी बहस प्रस्तुत गर्नुभयो।

१३. प्रत्यर्थी ठूला करदाता कार्यालयको तर्फबाट उपस्थित हुनुभएका विद्वान् उपन्यायाधिवक्ता सविता शर्माले मौज्जात मूल्याङ्कन कम गरी बढी लागत खर्च कट्टी लिएको देखिँदा करदाताको सवारी साधनको अन्तिम मौज्जातको मूल्य कम गरेको देखियो। wall painting को सम्बन्धमा wall painting को फोटोहरू यसै आ.व.मा गरेको भनी देखिने कुनै भरपाई, प्रमाण पेश गर्न नसकेको कारण यसलाई मान्यता दिन मिल्दैन। WIP मा रहेको सम्पत्तिमा प्रयोगमा भएको ऋणको ब्याज खर्च कट्टी पाउने अवस्था नदेखिने भनी। 10 Asta गाडीको मूल्याङ्कन, ब्याज खर्च, अन्य थपघटको डेबिट र wall painting सम्बन्धी शुरु निर्णय सदर हुने गरी राजस्व न्यायाधिकरणको फैसला सदर नै कायम गरी पाउँ भनी गर्नुभएको बहससमेत सुनियो।

१४. उपर्युक्त तथ्य तथा पुनरावेदन जिकिर भएको प्रस्तुत मुद्दामा दुवै पक्षबाट उपस्थित विद्वान् अधिवक्ता तथा उपन्यायाधिवक्ताको तर्कपूर्ण बहस जिकिरसमेत सुनी पुनरावेदक प्रतिवादीले प्रत्यर्थी ठूला करदाता कार्यालयसमेतले निर्धारण गरेको आयकर तिर्नु पर्ने हो वा होइन? शुरु निर्णयमा आंशिक उल्टि गरी बाँकी निर्णयलाई सदर गर्ने गरी राजस्व न्यायाधिकरणबाट मिति २०७१।०२।२१ मा भएको फैसला मिलेको छ, छैन? पुनरावेदकको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्ने हो, होइन? भन्ने विषयमा निर्णय दिनुपर्ने देखियो।
१५. निर्णयतर्फ विचार गर्दा, लक्ष्मी इन्टरकन्टिनेन्टल प्रा.लि.को धापासी शाखाको बिक्री खाता अनुसार २०६७ आषाढको बिक्रीको जोड जम्मा रु.२५,१९,४००।- हुनुपर्नेमा रु.२३,३६,४६६।- हुन गएको हुँदा आयकर ऐन, २०५८ को दफा ७(२) बमोजिम उक्त रकम करदाताको करयोग्य आयमा थप समावेश हुने भन्ने ठूला करदाता कार्यालय, ललितपुरबाट निर्णय भएको र सो निर्णयलाई सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागबाट मिति २०६९।०४।१२ मा भएको निर्णय भएको देखिन्छ। आन्तरिक राजस्व विभागको निर्णय उपर करदाता लक्ष्मी इन्टरकन्टिनेन्टल प्रा.लि. को तर्फबाट राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौँमा पुनरावेदन परेकोमा आन्तरिक राजस्व विभागको मिति २०६९।०४।१२ को निर्णयमा लक्ष्मी इन्टरकन्टिनेन्टल प्रा.लि.को धापासी शाखाको बिक्री जोड जम्मा, सोधभर्ना बापतको रकम र Hyundai Tucson GL गाडीको अन्तिम मौज्जात सम्बन्धमा भएको निर्णय मिलेको नदेखिँदा उल्टि हुने ठहर्छ। I 10 Asta गाडीको मूल्याङ्कन, ब्याज खर्च, अन्य थपघटकको डेबिट र wall painting सम्बन्धी निर्णय सदर हुने भनी राजस्व न्यायाधिकरण, काठमाडौँबाट मिति २०७१।०२।२१ मा फैसला भएको देखिन्छ। राजस्व न्यायाधिकरण, काठमाडौँबाट आन्तरिक राजस्व विभागको निर्णय I 10 Asta गाडीको मूल्याङ्कन, ब्याज खर्च, अन्य थपघटकको डेबिट र wall painting सम्बन्धी गरेको निर्णय सदर हुने भएको फैसला सो हदसम्म चित्त नबुझाई ६ वटा I 10 Asta नामक सवारी साधनहरू पुराना मोडल भएको र बजारमा बिक्री हुने अवस्था नभएकोले बजार मूल्यभन्दा कम मूल्यमा बिक्री गरेकोमा कानून प्रतिकूल कम गरेको भनी भएको फैसला त्रुटिपूर्ण छ। उक्त फैसलामा WIP मा बैंकबाट लिएको ऋण रकम प्रयोग भएको भनी लिएको आधारसमेत त्रुटिपूर्ण छ। मूल्य अभिवृद्धि कर बिजकमार्फत गर्ने गरेको हुँदा मूल्य अभिवृद्धि कर बिजकमा उल्लिखित

रकमभन्दा थप रकम आयमा समावेश गर्नु आयकर ऐन, नियमको मर्म र मनसाय विपरीत छ। यसै आ.व.मा नेपालको विभिन्न स्थानहरूमा Wall Painting गरेको फोटोहरूलाई प्रमाणमा लिन नमिल्ने भनी खर्च अमान्य गर्नु कानून प्रतिकूल हुन्छ। आयमा समावेश हुनु नपर्ने रकम आयमा समावेश गरी करयोग्य आयको रकम बढाई सोही आधारमा शुल्क तथा ब्याज लगाईएको हुँदा कुनै शुल्क तथा ब्याज लाग्नु पर्ने होईन भन्नेसमेत लक्ष्मी इन्टरकन्टिनेन्टल प्रा.लि.को पुनरावेदनको अनुमति पाउँ भन्ने निवेदनमा यस अदालतबाट पुनरावेदन गर्ने अनुमति प्रदान भई पुनरावेदनको रोहमा दर्ता भई निर्णयार्थ इजलाससमक्ष पेश हुन आएको पाइयो।

१६. सर्वप्रथम शुरु कार्यालयको निर्णय सदर गरी आन्तरिक राजस्व विभागबाट मिति २०६९।४।१२ मा भएको निर्णयमा लक्ष्मी इन्टरकन्टिनेन्टल प्रा.लि.को धापासी शाखाको बिक्री जोड जम्मा, सोधभर्नाबापतको रकम र Hyundai Tucson GL गाडीको अन्तिम मौज्जात सम्बन्धमा भएको निर्णय नमिलेको भनी उल्टि हुने ठहर्‍याई राजस्व न्यायाधिकरण, काठमाडौँबाट मिति २०७१।०२।२१ मा भएको फैसलामा सो हदसम्म विपक्षीको पुनरावेदन परेको नदेखिएकाले सोतर्फ केही बोली रहन परेन।
१७. अब पुनरावेदक करदाता लक्ष्मी इन्टरकन्टिनेन्टल प्रा.लि.को पुनरावेदन जिकिरतर्फ हेर्दा उक्त प्रा.लि.ले आ.व. २०६६।६७ को शुरु मौज्जातमा रहेका ६ वटा I 10 Asta गाडीहरू प्रस्तुत आ.व. को विभिन्न मितिमा बिक्री गरी सकेको देखिन्छ। उक्त आ.व.मा खरिद भएका १४ वटा I 10 Asta गाडीहरूको प्रति गाडीको न्यूनतम खरिद मूल्य रु.१५,५९,३०८।६० र अधिकतम खरिद मूल्य रु.१६,०९,३०८।६० भएको देखिन्छ भने बिक्रीतर्फ उक्त १४ वटा गाडीमध्ये ८ वटा गाडीहरू विभिन्न मितिमा न्यूनतम रु.१७,२५,६६४।- देखि अधिकतम रु. १७,६९,९१२।- मा बिक्री भइसकेको देखिन्छ। प्रस्तुत आ.व. मा खरिद भएका मध्ये अन्तिम मौज्जातमा रहेका ६ वटा गाडीहरूको न्यूनतम खरिद मूल्य रु. १५,५९,३०८।६० र अधिकतम खरिद मूल्य रु.१५,६४,९४२।८३ गरी औसत खरिद मूल्य रु.१५,६३,०६५।१४ हुन आउने देखिन्छ। उपरोक्त तथ्यबाट अन्तिम मौज्जातमा रहेका गाडीहरूको औसत बिक्री मूल्यभन्दा औसत खरिद लागत कम हुने र सोही आधारमा आयकर ऐन, २०५८ को दफा १५(४) बमोजिम करदाताले अन्तिम मौज्जातको मूल्याङ्कन

गर्दा उक्त ६ वटा I 10 Asta गाडीहरूको प्रति गाडी रू.१५,६३,०६५।१५ ले जम्मा रू.९३,७८,३९०।८८ अन्तिम मौज्जात हुन आउँछ। तर करदाताले प्रति गाडी रू.१४,९८,८६७।१६ का दरले ६ वटा गाडीको हुन आउने रकम रू.८९,९३,२०२।९९ अन्तिम मौज्जातको मूल्य कायम गरेको देखिन्छ। उक्त गाडीको लागत मूल्य नै रू.९३,७८,३९०।८८ भइरहेको अवस्थामा करदाताले सो भन्दा घटी रू.८९,९३,२०२।९९ मूल्यमा बिक्री गर्दा फरक पर्न गएको रकम रू.३,८५,१८७।९४ को कारणले बिक्रीयोग्य वस्तुको लागत बृद्धि भई नाफा घटेको पाइएको हुँदा घटी मौज्जात मूल्याङ्कनको कारणले बृद्धि भएको लागत खर्च आयकर ऐन, २०५८ को दफा १५ बमोजिम खर्च कट्टी अमान्य गरेको मनासिबै देखिन्छ। आयकर ऐन, २०५८ को दफा १५(४) मा “देहायमा उल्लिखित रकममध्ये जुन घटी हुन्छ त्यसलाई सो आय वर्षको व्यवसायको व्यापार मौज्जातको अन्तिम मूल्य मान्नु पर्नेछः- (क) सो आय वर्षको अन्त्यको व्यवसायको व्यापार मौज्जातको लागत, वा (ख) सो आय वर्षको अन्त्यको व्यवसायको व्यापार मौज्जातको बजार मूल्य” भन्ने कानूनी व्यवस्था पाइन्छ। प्रस्तुत विवादमा आयकर ऐन, २०५८ को दफा १५(४) तथा लेखाको सर्वमान्य सिद्धान्तबमोजिम लागत मूल्य वा बजार मूल्यमध्ये जुन घटी छ, सोही आधारमा राखेको मूल्य कानून सम्मत रहेको भन्ने पुनरावेदकको पुनरावेदन जिकिर पनि तथ्यमा आधारित देखिन आएन। उपरोक्त तथ्यबाट मौज्जातमा रहेका गाडीहरूको लागत मूल्यभन्दा बजार मूल्य बढी नै रहेको स्पष्ट भइरहेको अवस्थामा करदाताले बजार मूल्य घटी भएको कारण मौज्जातमा रहेका गाडीहरूको अन्तिम मौज्जातको मूल्य कम हुन गएको भन्ने पुनरावेदन जिकिरसँग सहमत हुन सकिएन।

१८. उक्त ६ वटा I 10 Asta गाडीहरू कुनै दुर्घटनामा परेको र कुनै पुरानो मोडलको हुँदा तिनीहरूको बजार भाउ कम भएको भन्ने करदाताले जिकिर लिए तापनि कुन गाडी दुर्घटना भएको हो सो स्पष्टरूपमा करदाताले देखाउन सकेको देखिँदैन। सो गाडीको बिमा गरिएको, नगरिएको तथा बीमा गरिएको भए दावी गरिएको प्रमाण पनि निजले पेश गर्न सकेको देखिँदैन। साथै पुरानो मोडलको गाडी भनी करदाताले जिकिर लिएकोमा ती गाडी यसै वर्ष खरिद गरी बिक्री गरेका गाडीहरूको बिक्री मूल्य लागतभन्दा बढी देखिएको र अन्तिम मौज्जातमा रहेका गाडीहरू पनि सोही मोडलका देखिँदा ती गाडीहरू पुराना मोडलका रहेको

भनी लागतभन्दा घटी मूल्याङ्कन गरेको तथ्यसंगत देखिएन। लागत मूल्यभन्दा कम मूल्यमा मूल्य अभिवृद्धि कर बिजकमै कारोबार गरेको भए तापनि गाडीको लागतको हकमा लागत मूल्यभन्दा कम रकम देखाएको कर कानूनको प्रयोजनको लागी मिल्ने देखिंदैन। आयकर ऐन, २०५८ को दफा १५(४) अनुसार अन्तिम मौज्जातको मूल्याङ्कन गर्दा व्यवसायको अन्त्यमा रहेको व्यापार मौज्जातको लागत वा बजार मूल्यमध्ये जुन घटी हुन्छ त्यसलाई सो आय वर्षको व्यवसायको व्यापार मौज्जातको अन्तिम मूल्य मान्नुपर्ने भन्ने कानूनी व्यवस्थाको परिपालना नगरी राजस्वमा असर नपर्ने भन्ने मात्र जिकिर लिएको आधारमा मात्र खर्च कट्टी दिन मिल्ने देखिएन। अतः लागत मूल्यभन्दा घटी दरमा मूल्याङ्कन गरेको देखिँदा अन्तिम मौज्जात मूल्याङ्कन कम भएको कारणले बिक्रीयोग्य वस्तुको लागत बृद्धि भई नाफा घटेको पाइएको हुँदा घटी मौज्जात मूल्याङ्कनको कारणले बृद्धि भएको लागत खर्च आयकर ऐन, २०५८ को दफा १५ बमोजिम अमान्य गर्ने शुरु निर्णय अन्यथा देखिन आएन ।

१९. पुनरावेदक लक्ष्मी इन्टरकन्टिनेन्टल प्रा.लि. (करदाता) लाई गत आ.व. र प्रस्तुत आ.व.मा गरी सम्पत्तितर्फ WIP भनी रु.१,०३,४१,५४३।- लागत खर्च देखाएको तर उक्त रकम बैंकबाट कर्जा लिई लगानी गरेको र सोमा ब्याजबापत तिरेको रकम रु.१२,४०,९८५।१६ (ब्याज दर वार्षिक १२ प्रतिशतका दरले) खर्च दावी गरेको पाइएकोले करदाताको व्यावसायिक कार्यमा प्रयोगमा आई नसकेको उक्त सम्पत्तिमा लागेको ब्याज खर्च करदाताले NAS (Nepal Accounting Standards) बमोजिम सम्पत्तितर्फ पुँजीकृत गर्नुपर्नेमा सो नगरी खर्च कट्टी दावी गरेकोले आयकर ऐन, २०५८ को दफा १९ बमोजिम सो खर्च कट्टी नपाउने भनी राजस्व न्यायाधिकरण, काठमाडौँबाट भएको फैसलाउपर करदाताले आयकर ऐन, २०५८ को दफा १४ बमोजिम व्यवसायको आय आर्जनको सिलसिलामा बैंकबाट लिएको ऋणबापत तिरेको सम्पूर्ण ब्याज खर्च कट्टी पाउनु पर्ने भनी पुनरावेदन जिकिर लिएको पाइयो। सोही ऐनको दफा १४(१) मा “कुनै व्यक्तिले कुनै आय वर्षमा व्यवसाय वा लगानीबाट भएको आयको गणना गर्ने प्रयोजनको लागि सो व्यक्तिको व्यवसाय वा लगानीबाट आय आर्जन हुने कार्यका लागि सिर्जना भएको देहायको ऋण दायित्व अन्तर्गत सो वर्षमा लागेका सबै ब्याज कट्टी गर्न पाउनेछ” भन्ने कानूनी व्यवस्था रहेको पाइन्छ।

सो उपदफाको खण्ड (क) मा “कुनै रकम ऋण लिए बापत सो ऋण दायित्व सिर्जना भएकोमा सो रकम सोही वर्ष प्रयोग गरिएको वा सो वर्षमा प्रयोग गरिएका कुनै सम्पत्ति खरिद गर्न प्रयोग गरिएको” भन्ने उल्लेख गरिएको पाइन्छ। यस्तो अवस्थामा मात्र ऋण लिएको रकममा लागेको ब्याज खर्च कट्टी गर्न पाउने कानूनी व्यवस्था रहेको देखिन्छ। यसै अदालतबाट ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुर विरुद्ध अरिहन्त मल्टी फाइवर्स लि.का सञ्चालक राजकुमार गोल्ल्या भई चलेको आयकर (आ.व.२०५८/०५९) मुद्दा (ने.का.प.२०६९, अंक ७, भाग ५४, नि.नं.८८६२) मा “आयकर ऐन, २०५८ को दफा १४(१)(क) र (ख) को व्यवस्थाअनुसार व्यवसाय सञ्चालन गर्न भनी लिएको ऋणमा तिरेको वा तिर्न पर्ने भएको ब्याज रकम खर्च कट्टा गर्न पाउने सुविधा प्राप्त गर्नको लागि निम्न शर्तहरू पूरा गरेको हुनुपर्ने: (क) जुन आर्थिक वर्षमा ऋण लिएको हो सो ऋण सोही आर्थिक वर्षमा प्रयोग भएको वा सो वर्षमा प्रयोग भएका कुनै सम्पत्ति खरीद गर्न प्रयोग भएको हुनु पर्दछ । (ख) प्राप्त गरिएको ऋण वा यसको दायित्व आफ्नो व्यवसाय सञ्चालन गर्न वा आय आर्जन गर्ने काममा मात्र प्रयोग भएको हुनु पर्दछ” भनी कानूनको व्याख्या भएको देखिन्छ। प्रस्तुत मुद्दामा उपरोक्त कानूनी व्यवस्थाबमोजिम करदाताले आ.व.२०६६।६७ को आय आर्जन कार्यमा प्रयोगमा नआएको सम्पत्ति अथवा WIP मा रहेको सम्पत्तिमा प्रयोग भएको बैंक ऋणबापत तिरेको ब्याज खर्च सोही ऐनको दफा १४ बमोजिम पनि खर्च कट्टी पाउने अवस्था नदेखिँदा सो ब्याज खर्च कट्टी नपाउने भनी भएको शुरू निर्णय मिलेकै देखियो।

२०. यी पुनरावेदक लक्ष्मी इन्टरकन्टिनेन्टल प्रा.लि.ले पेश गरेको मूल्य अभिवृद्धि कर २०६६ सालको भाद्रको रू.३१,८१९।- र २०६६ सालको फागुनको रू.१,३५४।- कर विवरणको अन्य थपघटको डेबिटतर्फ उल्लेख गरेको सन्दर्भमा कर परीक्षणका बखत करदाताबाट सो को प्रयोजन खुलन नसकेको हुँदा सो बराबरको हुने मूल्य रकम रू. २,५५,१७७।- आयकर ऐन, २०५८ को दफा ७ बमोजिम करदाताको करयोग्य आयमा थप समावेश गर्नुपर्नेमा सो गरिएको देखिँदैन। करदाताको आफ्नो व्यवसायको कारोवार सम्बन्धी लेखा तथा हिसाब प्रमाणित गर्ने दायित्व निज स्वयम् माथि नै रहन्छ। करदाताले मूल्य अभिवृद्धि कर विवरणको डेबिटतर्फ राखेको रकम के कति कारणले राखेको हो सो बारेमा ठूला करदाता कार्यालय, ललितपुरबाट भएको परीक्षणका बखत पुनरावेदकले स्पष्ट

जवाफ पेश गर्न सकेको देखिंदैन। करदाताले सम्बन्धित महिनामा उल्लेख गर्नुपर्ने रकम समावेश गर्न छुट भएकाले मूल्य अभिवृद्धि करतर्फ डेबिट समायोजन गरेको अवस्था हो भने पनि उक्त रकम आयकरतर्फ पनि समावेश गर्न छुट भएको देखिन्छ। यसबाट मूल्य अभिवृद्धि करतर्फ छुट भएको बिक्रीको रकममा उठाएको मूल्य अभिवृद्धि कर रकमलाई डेबिटतर्फ राखी हिसाब मिलान गरेको तर आयकरतर्फ उक्त रकम समावेश गर्न छुट भएको देखिन्छ। मूल्य अभिवृद्धि कर विवरणको अन्य थपघट डेबिटतर्फ राखेको मूल्य अभिवृद्धि कर रकम बराबरको हुने मूल्य रू.२,५५,१७७।- आयकर ऐन, २०५८ को दफा ७ बमोजिम करदाताको करयोग्य आयमा थप समावेश गरेको आन्तरिक राजस्व विभागसमेतको निर्णयहरू कानूनसम्मत देखिन्छ।

२१. आयकर ऐन, २०५८को दफा १३ मा “कुनै व्यक्तिले कुनै आय वर्षमा कुनै व्यवसाय वा लगानीबाट भएको आय गणना गर्ने प्रयोजनको लागि यस ऐनको अधीनमा रही कारोबारसँग सम्बन्धित सो आय वर्षमा भएका, सो व्यक्तिबाट भएका र व्यवसाय वा लगानीबाट आय आर्जन हुने कार्यमा भएका खर्चहरू कट्टी गर्न पाउनेछ” भन्ने कानूनी व्यवस्था पाइन्छ। प्रस्तुत मुद्दामा पुनरावेदक लक्ष्मी इन्टरकन्टिनेन्टल प्रा.लि.ले Scheme and Campaign Expenses अन्तर्गत Business Promotional Materials शीर्षकमा विभिन्न व्यक्तिहरूलाई Wall Painting बापत डिलरहरू मार्फत रू.२,०६,७३,८८२।- भुक्तानी दिएको भनी उल्लेख गरेउपर कर परीक्षणका क्रममा Wall Painting बापत भएको खर्चलाई पुष्टि गर्ने स्पष्ट प्रमाण पुनरावेदकले पेश गर्न सकेको देखिंदैन। देशको विभिन्न ठाउँमा सोही आ.व.मा कम्पनीको विज्ञापन गर्ने प्रयोजनका लागि Wall Painting गराएको हो भनी पुनरावेदन जिकिर लिए तापनि देशका कुन कुन ठाउँमा त्यस्तो कार्य भएको हो, ती ठाउँमा के कति खर्च लागेको हो, सो को Billing कसरी भयो र कस, कसलाई भुक्तानी गरिएको हो सो को विवरण पुनरावेदक करदाताले स्पष्ट खुलाउन सकेको देखिंदैन। अर्कोतर्फ, Wall Painting गर्ने पेण्टरहरूको नाम, ठेगाना तथा PAN दर्ता भए नभएको सम्बन्धमा कुनै कुरा उल्लेख भएको पाइएन। ती पेण्टरहरूलाई भुक्तानी दिएकै हो भने, के कुन दररेटका के आधारमा कसरी भुक्तानी दिने सम्बन्धमा निजहरूसँग कुनै सम्झौता भएको भए पुनरावेदकले पेश गरेको पनि पाइएन। पेश गरेका Wall Painting का फोटाहरू सोही आर्थिक वर्षका हुन् भनी

पुनरावेदकले प्रमाणित गर्न सकेको देखिंदैन। अर्थात सोही आर्थिक वर्षमा Wall Painting मा पुनरावेदक प्रा.लि.ले खर्च गरेको पुष्टि हुने कुनै ठोस आधार प्रमाण पेश गर्न नसकेको अवस्थामा आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३ बमोजिम त्यस्तो खर्च कट्टी हुने देखिन आएन।

२२. तसर्थ, माथि उल्लेखित आधार तथा कारण एवं यस अदालतबाट प्रतिपादित सिद्धान्तसमेतको आधारमा पुनरावेदक लक्ष्मी इन्टरकन्टिनेन्टल प्रा.लि.को I 10 Asta मौज्जात गाडीको लागत मूल्यभन्दा बिक्री मूल्य कम गर्न नमिल्ने भनी गरेको मूल्याङ्कन, ब्याज खर्च कट्टी गर्न नपाउने, मूल्य अभिवृद्धि कर बिजकमा उल्लिखित रकमभन्दा थप रकम आयमा समावेश गर्ने गरेको र Wall painting को खर्च कट्टी गर्न नपाउने गरी भएको ठूला करदाता कार्यालय, ललितपुरको मिति २०६८।०४।३२ गतेको निर्णयलाई सदर गर्ने गरेको आन्तरिक राजस्व विभागको मिति २०६९।०४।१२ को निर्णयलाई सदर हुने ठहर्‍याई राजस्व न्यायाधिकरण, काठमाडौँबाट मिति २०७१।०२।२१ मा भएको फैसला मिलेकै देखिँदा सदर हुने ठहर्छ। पुनरावेदक लक्ष्मी इन्टरकन्टिनेन्टल प्रा.लि.को पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्दैन। प्रस्तुत फैसलाको विद्युतीयप्रति विद्युतीय प्रणालीमा प्रविष्ट गरी दायरीको लगत कट्टा गरी मिसिल अभिलेख शाखामा बुझाइदिनु।

(हरिप्रसाद फुयाल)

न्यायाधीश

उक्त रायमा सहमत छु।

(टंकबहादुर मोक्तान)

न्यायाधीश

इजलास अधिकृत : अनु याकामी

कम्प्युटर : अमिररत्न महर्जन

इति सम्बत् २०८० साल बैशाख २५ गते रोज २ शुभम्----- ।